

Forfatter: Hjortø, Knud

Titel: Udrag fra To verdener (Danske Klassikere)

Citation: Hjortø, Knud: "To verdener", i Hjortø, Knud: *To verdener*, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 2008, s. 166. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-hjort_18-shoot-idm140047356860800/facsimile.pdf (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: To verdener

men skreg mod hverandre i brutale disharmonier, fra feber-rødt og kadavergult, helt ned til ådselbrunt, og masser af usundt grønt (...) det ser ud som sundhed, men det er ikke bestemt til at være, derfor er der ingen orden; selve forvirringen, de desperate farver, viser, at det er den nære undergang, der får livet til at blusse så vildt op. Nu ses det, hvor store summer af kraft der har virket året igennem; deres hværv er omme, de kan rase ud og blive til intet. (...) naturen stråler i syg og vanvittig lidenskab, fornuft behøves ikke længere. Skoven er tragisk, som store tings undergang altid er; den dør i et farveskrig, der er en protest mod døden; (...) dens hverv er fuldbyrdet, men dens livskraft er ikke udtømt, (...) Helga (...) var til mode som et menneske, der en dag uventet finder noget, han højlig trængte til (...). (s. 78-79)

Hjortø leder efter frapperende, groteske, hverdagsrealistiske billeder med en energi, der kan minde om vennen Johannes V. Jensens – og som naturligvis skal spejle Helgas. Tit tænker den unge, bondefødte pige i billeder, som har med mad og landkøkken at gøre, billeder af den slags, som et barn kan hitte på: »Kastanjens blade lå omkring, rustne og hullede som gamle stegepanders« (s. 77); »Nede i rørene brasede det som af tusende stege« (s. 20); »Hun (...) vadede i løv så brunt som rugbrødsskorpe« (s. 20).

Naturoplevelsen, der har forstærket Helgas uafhængigheds-trang, må nødvendigvis forøge gemytternes uoverensstemmelse, der kan aflæses sprogligt. Når hovedemnet er Niels Grandlev, eller når synsvinklen skifter til hans, bliver romanens sprog et ganske andet, end når Helga er på; det bliver tørt, stringent, mildt ironisk, hans henvendelser er gerne pædagogiske og diskret irettesættende og, efterhånden som han erkender sin afmagt over for Helga, sagtmodige, gerne selvironiske. Er Helgas dionysiske verden farvestærk og mørkladen, så er Grandlevs apollinske farveløs, til gengæld ligger den klart belyst.

Et eksempel på Grandlev-sproget:

En gang havde jeg den udmærkede egenskab, at jeg forstod dig, Helga, om du ellers husker det. Det var dit udtrykkelige